

AURA CHRISTI

Acasă – în exil

Polemice

Cuprins

Theodor Codreanu. <i>Ceea ce nu poate fi negociat</i>	7
Aura Christi. <i>Valorile României – valori europene</i>	23
<i>I. Acasă – în exil</i>	
Acasă – în exil	31
<i>II. Literatura română și „tabla de valori acceptate”</i>	
Resurecția modernității	47
Casa Monteoru și literatura română vie	68
Conducerea URSS și Constituția României	78
Dictatura vedetelor cu papion și Salon du Livre	81
Cultura română vie – acasă	91
Șansa <i>Tribunei</i>	96
„Trăim vremea în care se taie arborii, pentru a face lumea să creadă că pădurea e făcută din licheni”	100
Jumătăți de adevăruri	107
Tribul Conte	110
„Tabla de valori acceptate”?	113
Ce datorează România revistelor literare	132
<i>III. Cazul Tolstoi</i>	
O ediție vandalizată	143
Memoriile reproduse întocmai Jurnalul	146
Adevărul Holding și plagiatul secolului	152
Așa nu se face, Adevărul Holding!	159
<i>IV. Adrian Marino și Nicolae Balotă în posteritate</i>	
Viața unui cărturar incomod	167
Vânătoarea de oameni mari	172
Omul care venea din regatul frigului	188
Arta de a fi dificil	200
Magistrul	209

<i>V. Dosariada postcomunistă. Nicolae Breban</i>	
O carte-document	223
Memorii strict literare	227
Radicalismul lui Nicolae Breban	242
Scriitorul și puterea	256
O carte primejdioasă	265
„Politica de cadre”	275
Războiul de douăzeci de ani și literatura română	282
Războiul revizionist pe criterii politice	286
Polemică, dezvăluire, atac sau manipulare?	300
Breban – colaborator al Securității?	310
Manipularea arhivelor Securității	314
Dosariada postcomunistă	326
Despre dreptul la libertatea de exprimare	337
„Înțelepciunea incertitudinii”	346
Decimarea elitelor creatoare ale României	361

VI. Rezistența prin cultură

Corespondență Nicolae Breban – Aura Christi –	
Paul Goma	389
Gabriel Andreescu „ <i>Existența prin cultură</i> ”	399
„Să te înzidești în literatură...”	426

VII. Ancheta Conte ■ Ecouri ■ Sondaje ■ Opinii

<i>Valorile României – valori europene</i>	451
Participă: Nicolae Breban, Ion Simuț, Marian Victor Buciu, Maria-Ana Tupan, Liviu Ioan Stoiciu, Monica Săvulescu Voudouri, Zanfir Ilie, Radu Mareș, Sanda Văran, Diana Cozma, Adrian Dinu Rachieru, Gelu Negrea, Nicoleta Sălcudeanu, Boris Marian, Cassian Maria Spiridon, Theodor Codreanu, Ștefan Borbély, Liviu Franga, Virgil Nemoianu, Dragoș Nelerșa, Cătălin Ghiță, Bedros Horasangian, Constantin Coroiu, Dana Duma, Constantina Raveca Buleu, Andrei Potlog, Traian T. Coșovei, Călin Călimana, Carmen Duvalma, Olimpia Iacob, Liviu Antonesei, Teșu Solomovici, Livia Cotorcea, Irina Ciobotaru, Magda Ursache, Nicolae Bârna, Constantin Severin	

Ceea ce nu poate fi negociat

După lectura recentei sale cărți *Dostoievski – Nietzsche. Elogiul suferinței* (Editura Academiei, București, 2013), un eseu interdisciplinar remarcabil, de o uriașă combustie interioară, Aura Christi îmi trimite o carte scrisă la o tensiune similară, dar de o cu totul altă factură, ancorată în cascada vieții literare și culturale postdecembriste: *Acasă – în exil*. Neîndoielnic, un titlu mai mult decât provocator, marcând nu numai bătăliile literare duse de autoare pe malurile Dâmboviței după descinderea din Basarabia natală, care a format-o până la 26 de ani, dar și prelungirea *exilului interior*, cum l-a numit Mihai Cimpoi în *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, aspect asupra căruia voi reveni. Titlul poartă în el dâra de memorie a condiției existențiale a românilor de sub ocupația rusească și sovietică, insinuată însă și pe malurile Dâmboviței prin războiul care se poartă și azi cu valorile naționale de către moștenitorii defunctului Komintern. Este una dintre cauzele adânci pentru care o fire sensibilă precum cea a Aurei Christi simte că nici patria regăsită nu s-a eliberat încă din nefastele „complexe” ale istoriei din ultimele două secole.

În celebra lui carte din 1927, *La trahison des clercs*, Julien Benda îi acuza pe cărturari că și-au trădat menirea spirituală/ estetică, aventurându-se în bătăliile politice și ideologice ale vremii. Modelul lăsat de Benda a marcat și alți scriitori și gânditori, la noi, cel mai cunoscut caz de după 1989 fiind Nicolae Breban, care, în 2009, a surprins lumea literară cu *Trădarea criticii*, carte care, împreună cu altele trei „prefiguratoare” (*Confesiuni violente*, 1994,

Spiritul românesc în fața unei dictaturi, 1997, *Aventurierii politiciii românești. Istoria dramatică a prezentului*, 2010), au și făcut din prozator un intelectual la fel de incomod, ca să mă exprim eufemistic, ca și Paul Goma, Cezar Ivănescu sau Adrian Marino, cel care ne-a lăsat, în postumitate, fulminanta confesiune *Viața unui om singur* (2010). *Trădarea criticii*, căreia Aura Christi îi dedică un întreg capitol în cartea de față, a stârnit disputa chiar începând cu titlul, sintagma ascunzând o ambiguitate, aș zice, chiasmatică. Mai mulți comentatori s-au întrebat, alimentați chiar de „traducerea” brebaniană: *cine pe cine trădează?* Criticii sau critica? Întrebări care, după opinia mea, n-au vrut decât să ocolească miza majoră a cărții lui Nicolae Breban, reducând-o, ca și în cazurile Goma, Ivănescu, Marino, la simple răbufniri temperamentale și complexe resentimentare, denigrând imaginea unor critici și scriitori din prim-planul vieții literare. Reducția aceasta va fi și mai ușor aplicabilă cărții Aurei Christi, care, prin titlul oximoronic *Acasă – în exil*, ar putea fi acuzată că, pur și simplu, a transbordat condiția intelectualului basarabean de pe malurile Bâcului pe cele ale Dâmboviței, ceea ce ar fi o eroare, căci ar oculta o ecuație istorică complexă.

În prefața la *Dostoievski – Nietzsche. Elogiul suferinței*, Nicolae Breban anticipa privitor la reacția criticii (cea vizată în propria carte) față de eseul Aurei Christi: „Eseul ei va fi ocultat sau răstălmăcit în atâtea și atâtea moduri, mai mult sau mai puțin viclene, cu care ne-a obișnuit publicistica literară”. Din acest punct de vedere, *Acasă – în exil* este cu atât mai „vulnerabilă”, cu cât nu mai abordează o temă ancorată în secolul al XIX-lea, ci direct în plasma infernal-labirintică a strictei actualități literare. Comparativ cu Nicolae Breban, Aurei Christi i s-au găsit deja alte „păcate”, cu etichetări prăpăstioase, de care autoarea are cunoștință, reamintindu-le în diverse locuri din *Acasă – în exil*: o „walkirie” a publicisticii (Gheorghe Grigurcu), „nebună”, „bestie” pusă pe „scandal”, „nemernică” (vezi și demascarea plagiatului în cazul Lev Tolstoi) etc., toate urmărind „decredibilizarea” și minimalizarea demersului critic prin

recursul la confuzia punctelor de vedere. Dar un asemenea mod de a răspunde la chestiuni de importanță majoră dezvăluie, cum a demonstrat Mihai Ralea, o gravă carență a inteligenței critice. În strălucita lui carte de eseuri *Valori* (1935), Ralea definește inteligența ca *evitare a confuziei punctelor de vedere*. Reiau și aici exemplul său cu scena celor două studente de la Fizică. În plină dispută pe o anume temă, una dintre ele, nemaiaivând argumente, a izbucnit în plâns, zicând: *Așa-mi trebuie mie dacă stau de vorbă cu o tuberculoasă!* Nu se întâmplă același lucru cu aceia care, în plină „polemică”, în loc de argumente vin cu etichetări? „Metodă” des folosită în anii proletcultismului, dar nu numai, confuzia punctelor de vedere reizbucnind, în avalanșă, și după 1989.

Avertizată asupra perfidiei falselor polemici ale *etiche-tatorilor*, deși își subintitulează volumul *Polemice*, Aura Christi mărturisește: „Nu am stofă și nici vervă de polemist”, maestrul ei fiind Dostoievski și nu Belinski. Poate, dar numai în sensul că argumentele polemicilor sale sunt, cu precădere, de ordin *existențial*, nu *raționalist*. De unde și folosirea pluralului de la adjectiv – *polemice*, iar nu de la substantiv – *polemici*. E ceea ce dă substanță și originalitate felului ei de a polemiza, care face din Aura Christi o figură inconfundabilă a literaturii și eseisticii feminine de la noi, apropiată oarecum de verva Magdei Ursache sau a Isabellei Vasiliu-Scraba, mai ales prin miza majoră a apărării valorilor naționale.

Într-o recentă cronică (*Pathos*) la volumul antologic *Tragicul visător* (Editura Ideea Europeană, București, 2013), prima selecție de acest fel din opera poetică a autoarei, Ștefan Borbély constată că, organizate diacronic, „poemele constituie un sistem existențial bine înche-gat, coerent până la detaliu”, dovadă că Aura Christi „a gândit dintotdeauna poezia ca sistematicitate bine definită, compusă din simboluri, teme și scenarii care se repetă obsesiv, sub diferite forme sau ipostaze. Pivotalul principal îl reprezintă recursul la mit (e foarte multă mitologie în poemele Aurei Christi!), combinat cu un complex al «căderii» (sau «uitării»)

în lume, în care se regăsesc, deopotrivă de pregnante, atât scenariul clasic christic, al ființei pure, sacrificiale, care se încarcă de «păcat» fiind forțată să trăiască în lume, cât și cel complementar, gnostic, al ființei de lumină aruncate în lume, făcute să suporte spasmodic vicisitudinile unei existențe impuse, care o violentează”. Am puternice motive să cred că această coerență holistică a viziunii sale poetice se răsfrânge la nivelul întregii opere, inclusiv la eseistica de largă respirație și la publicistică. Mai mult de atât, Aura Christi a învățat să-și construiască volumele, ridicându-le la rang de Carte, ceea ce puțini scriitori români știu să facă.

Într-o disociere temperamental-stilistică, Ștefan Borbély împarte poetele în „posesive”/ „devorante”, altele în „pasive”, lăsându-se posedate de viață, ca Aura Christi, în cazul ei mărcile stilistice centrale fiind reflexivul impersonal și cel pasiv: „Aura Christi nu merge, ea însăși, în întâmpinarea vieții, nu stârnește furtuni și nu iscă patimi, ci așteaptă ca viața – atroce câteodată, tandră și delicată altelei – să vină peste ea, să o trăiască, să i se întâmple. Nu știi niciodată foarte precis cine anume se consumă sau suferă în aceste poeme: autoarea, care și-a «chircit» eul pentru a putea suporta «zidul» atroce din exterior, sau Viața însăși, înțeleasă în sens metafizic, general, care o ia pe ființa numită Aura Christi ca *pretext cosmic*, jucându-se cu ea, supunând-o încercărilor, oferindu-i elixiruri sau, dimpotrivă, otrăvuri”. De unde și obsedanta întoarcere a motivelor, simbolurilor, miturilor, la modul contrapunctic, mod stilistic-muzical prezent, deopotrivă și în eseuri, inclusiv în publicistica din *Acasă – în exil*, doldora de repetiții și reveniri, aparent redundante. Polemicile ei nu sunt „atacuri”, cum s-ar putea crede, ci, paradoxal, forme de întâmpinare a violențelor, adesea atroce, ale vieții literare. Autoarea *reacționează*, dionisiac, dacă vrei, în sensul dat cuvântului *reacționar* de către Eminescu.

Vorbeam de grija pentru arhitectonica volumelor. E prezentă și în cartea de față, chiar dacă materialul este publicistica risipită, în bună parte, în revistele *Cultura* și *Contemporanul*. Dacă eseul despre Dostoievski și Nietzsche

e construit „treimic”, aici ne propune o carte heptagonală, cu „șapte peceti” (Eminescu) de desfăcut în viața literară actuală, toate „cazurile” supuse, contrapunctic, dezbaterii fiind, *de facto*, unul singur: *destinul culturii românești*, destin pe care o româncă venită din infernul celor două veacuri de rusificare basarabeană îl resimte cu o acuitate sângerândă. Cu ani în urmă, în 1992, rețineam reacția similară a lui Dumitru Matcovschi, supraviețuitor, la limita morții, al aceleiași condiții istorice. Se știe că ideologia „corectitudinii politice”, care ne-a cotoplit, după 1989, a pus sub semnul întrebării existența *naționalului*, acesta – spre Binele global al umanității – trebuind să dispară printr-o *mankurtizare* a tuturor popoarelor de pe planetă. Un intelectual de prestigiu (între mulți alții, altminteri) scria atunci, într-o publicație din Țară, aproape cu indignare ideologică „europeană”, că noi nici măcar nu mai avem dreptul să ne considerăm *români*, fie și numai prin faptul că nici un individ nu mai are sânge curat românesc, ca și cum românitatea ar fi, pur și simplu, o categorie strict biologică, nu una spirituală. Am reținut în cartea mea *Basarabia sau drama sfâșierii* reacția lui Dumitru Matcovschi: „Cum adică nu există un român cu sânge curat în România? Dacă nu există, e pierdută țara, dar dacă nu există în România, există în Basarabia.”¹ Sânge spiritual, euharistic! Probabil nu întâmplător revoluția de renaștere națională a pornit din Basarabia, într-o vreme când dictatorul de la București n-avea altă țintă decât să conserve comunismul, zicând că acesta va pieri „când o face plopul pere și răchita micșunele”. Atunci când, după 1992, asupra Basarabiei s-a renăpustit crivățul Siberiei, via Transnistria, Aura Christi a descins încrezătoare la București. Curând însă va descoperi că lupta va fi *aici* la fel de grea ca pe malurile Bâcului. A trebuit să se transforme, în fragilitatea ei, într-o războinică (o „walkirie”), cum se arată în *Acasă – în exil*. Ceea ce constituie, de altfel, drama intelectualului român de la Eminescu la Mircea Eliade și

¹ Interviu acordat lui Mihai Ciocanu, în *Columna*, Chișinău, nr. 12/1992.

Viața unui cărturar incomod

Anunțată de Editura Polirom, această carte a stârnit inițial interesul prin fragmentele din *Evenimentul zilei* (8 februarie 2010), grupaj ce avea titlul *Cartea care aruncă în aer lumea culturală din România*. Publicând acest volum incendiar conform dispozițiilor testamentare ale marelui erudit la cinci ani după moarte, Editura Polirom își face o datorie de onoare. Într-un comentariu semnat de Simona Chițan, se menționează că „personalitățile culturale ale țării, de la Călinescu și Noica până la Liiceanu și Pleșu, sunt atacate virulent de Adrian Marino. Volumul de memorii al regretatului cărturar Adrian Marino, *Viața unui om singur*, care va apărea la începutul lunii martie la Editura Polirom, va fi considerat, probabil, o dovadă de lașitate, o ipocrizie sau, dimpotrivă, una de curaj, dar cu siguranță deja pune pe jar lumea noastră literară. Autorul critică «odiosul mediu literar» și atacă virulent miturile noastre culturale”. E vorba de o „autobiografie îndelung așteptată, care se oprește la anul 1999” și „captivează prin valoarea culturală a mărturiei, deși dărâamnă, pe un ton extrem de caustic și de virulent, majoritatea personalităților noastre culturale, de la G. Călinescu, căruia i-a fost asistent la Iași, la Constantin Noica, Mircea Eliade, Emil Cioran, ajungând la «triada culturală de astăzi», Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, H.-R. Patapievici”.

În cartea incendiară din a cărei editare Silviu Lupescu își face o datorie morală, e vizat – fie direct, fie aluziv – destinul nefast al României, iar, odată cu acest aspect, e pusă într-o lumină critică și calitatea unor lideri postdecembriști. Unul dintre aceștia e Mircea Dinescu, ex-poet, care – având acces

la arhivele CNSAS – recurge, nu rareori fără dovezi, în funcție de niște criterii vag obscure, la „linșaje publice”: „Biata Românie și biata tânără democrație românească, în care unii dintre purtătorii săi de cuvânt și lideri de opinie sunt de calitate a unui golănaș, suburban, incult, agresiv și obraznic, gen Mircea Dinescu. Devenit vedetă, deoarece, fugit din domiciliul obligatoriu din... propria sa locuință, în 1989, a început să strige pe stradă, devenit portdrapel al recâștigării libertății... O scenă mai perfectă de suprarealism politic este greu de imaginat”. Replica lui Mircea Dinescu, dată peste câteva zile de la publicarea rândurilor citate? Previzibilă, după ce pe parcursul anilor – și datorită lui M. Dinescu – CNSAS a acumulat câteva victime din rândurile unor scriitori de prim rang: Cezar Ivănescu, în al cărui dramatic caz nici până în ziua de azi nu s-au adus dovezi de colaborare cu securitatea și care prin campania virulentă de presă a fost îmbrâncit în moarte, Augustin Buzura și Eugen Uricaru, căruia i s-a inventat o filă de dosar cu câteva săptămâni înainte de alegerile la UR, Ștefan Aug. Doinaș, Lucian Vasiliu ș.a.

Acestei liste i se adaugă, fără probe convingătoare, numele marelui erudit Adrian Marino: „Mircea Dinescu, membru CNSAS, susține că Adrian Marino a fost racolat de Securitate ca informator al Direcției a III-a și apoi al SIE. Autobiografia *Viața unui om singur*, scrisă de criticul Adrian Marino, care va apărea luna viitoare, la cinci ani de la moartea sa, la Editura Polirom, din care EVZ a publicat ieri în exclusivitate fragmente, a provocat reacții puternice din partea personalităților culturale criticate în volum”. (Simona Chițan, Mirela Corlățan, *Dinescu: „Marino minte și morți”*, în *Evenimentul zilei*, 9 februarie 2010)

Partea previzibilă e că Dinescu nu aduce nici o dovadă, nici un document prin care să demonstreze că acuzele sale sunt întemeiate. Un alt aspect previzibil? Înainte să-l menționăm, să ne aducem aminte că N. Manolescu câștigă primul mandat de președinte al UR după „linșarea publică” a lui Eugen Uricaru (2005) de către CNSAS, din care face parte dl M. Dinescu; evident că interesanta coincidență a celor două evenimente – „linșarea” dlui Uricaru și alegerea

în calitate de președinte a dlui Manolescu – este o întâmplare. În calitate de președinte al juriului care decernează Premiul Național „Mihai Eminescu” pentru Opera Omnia, Nicolae Manolescu îi oferă ex-poetului Mircea Dinescu Premiul Național pentru Poezie, la Botoșani; premiu decernat în 2008 pentru anul 2007.

Prin *Viața unui om singur* este aspru criticat grupul din care face parte și dl Manolescu (Liiceanu, Pleșu și Patapievici). M. Dinescu ține să-l compromită pe autorul Marino și începe o campanie în presă, prin care îl acuză că a fost informator. Dinescu însă nu mai e credibil de mult, pentru că în prodigioasa sa activitate de membru al consiliului CNSAS – din care nu avea dreptul (ca și A. Pleșu) să facă parte, fiindcă a fost membru al PCR – a comis mai multe gafe. N. Manolescu îi dă dreptate, straniu, fostului poet, fără a aduce dovezi ale colaborării cu securitatea a marelui erudit. Aceste legături făcute de noi sunt întâmplări și, nu încapе îndoială, simple coincidențe și supoziții. N. Manolescu nu acționează la două mâini cu M. Dinescu. Mașinăria serviciilor în lumea literară, Doamne ferește, nu funcționează, la un anume nivel, ireproșabil! Ce noroc pe capul oportuniștilor zilei. În acest context, ascultăm interminabile lecții de moralitate și anticomunism (după ce comunismul a căzut de douăzeci de ani) din partea grupurilor de interese coagulate în jurul atotputernicului grup GDS, care a stârnit zăzanie în lumea literară postdecembristă, grup de interese ultrasectiv ai cărui membri marcanti – unii dintre aceștia – denigrează creatorii incoizi, care nu poartă cravate portocalii. Albul devine negru, iar negrul capătă o puritate de neegalat. De pildă, Breban, membru supleant în CC, un disident sub Ceaușescu, după și-a dat demisia din structurile de vârf ale statului, în 1971, este considerat după 1989 „antianticomunist”. Dna M. Lovinescu nu a fost un bun cronicar de radio, ci un mare critic egal al celor mai aleși critici ai României: Eugen Lovinescu, Titu Maiorescu sau G. Călinescu ș.a. (G. Grigurcu, *România literară*, nr. 2, 2010) Augustin Buzura, unul dintre cei mai incoizi scriitori sub dictatură urmăriți de Secu, în regimul

de după Revoluția din '89 se transformă în patronul unei reviste (*Cultura*) ce practică „marxismul deșănțat”. (Mircea Mihăieș, *România literară*, nr. 5, 2010) Revista *Observator cultural*, în ale cărei pagini Carmen Mușat a condamnat nu o dată înregimentarea unor intelectuali în „tabăra Cotrocenilor”, recurge la o „gargară corect-politic-resentimentară”. (Mircea Mihăieș, *idem*)

Te pomenești că *România literară* a devenit, treptat, „organul suprem” al „unicului partid de comentatori” – GDS – care dă note, taie și face tot ce se cuvine, pe linie gdsistă, bani din ideologia anticomunistă să vină. Iar când nu vin bani, datoriile să fie tranșate, penalitățile pentru acestea tăiate, cum s-a procedat, se susține, în cazul „cele mai mari” din istoria civilizației românești Edituri, Humanitas, fosta Editura Politică, secundată de „cea mai importantă” revistă a țării, *România literară*, condusă de „cel mai mare” critic, Nicolae Manolescu. (Dan C. Mihăilescu, *România literară*, nr. 5) Ce naivitate să crezi că epoca lui „cel mai” a trecut!

Citate referitoare la acuza calomnioasă de „colaborare cu securitatea” a lui Adrian Marino, pasaje spicuite din invocatul număr al ziarului *Evenimentul zilei*: „Dacă dova da colaborării lui Adrian Marino există sau nu la CNSAS e foarte puțin probabil să se mai afle atâta vreme cât criticul nu mai este în viață. Nimeni nu mai poate cere acum verificarea trecutului său, iar o eventuală deconspirare ține pur și simplu de hazard. Mai precis, deconspirarea s-ar putea produce doar dacă cineva îl găsește ca informator în dosarul său și cere CNSAS să i se spună cine se ascunde în spatele numelui conspirativ. O altă posibilitate este aceea ca el să fie identificat de un cercetător în arhivele CNSAS în dosarele al căror titular poate fi sau în dosarele colective dedicate mediului literar. «Dinescu face contrașantaj» Soția autorului, Lidia Bote-Marino, crede însă că asemenea dovezi nu se vor găsi niciodată, întrucât soțul ei nu a fost angajat nici măcar bibliotecar pentru că s-a opus oricărui compromis și nu a făcut nici o concesie regimului. «E o rușine ce se spune. Soțul meu nu a fost informator. Oamenii nu mai știu pe unde să scoată cămașa și se apără atacând pe nedrept»,

afirmă Lidia Bote-Marino. De aceeași părere este și editorul Silviu Lupescu, directorul Polirom: «Este exclus ca Marino să fi fost informator. El a făcut pușcărie politică și a suferit foarte mult». Publicistul Tudor Octavian crede că atacul lui Dinescu este imoral. «Dinescu nu e procurorul nației. Ceea ce face el este contrașantaj. Eu știu de la vărul meu, Mihai Săndulescu, care a fost deținut politic la Aiud și Canal și coleg de celulă în închisoare cu Marino, că i se spunea Seniorul de către deținuți», spune Tudor Octavian»; „Critical Nicolae Manolescu, cu care Marino a semnat o perioadă articole la două mâini în *Contemporanul*, îl creditează însă pe Mircea Dinescu. «Dinescu are dreptate, deși este mult prea slobod la gură și n-ar avea dreptul să dea asemenea informații», spune Nicolae Manolescu. Legătura lui Marino cu Securitatea s-ar fi putut dezvolta, potrivit lui Dinescu, în perioada în care Marino a fost plecat în străinătate. Între 1971 și 1972, Marino a făcut o specializare în Elveția, supervizat de marele comparatist, profesorul René Étiemble”.

Cotidianul din 10 februarie 2010 comentează evenimentul apariției volumului *Viața unui om singur* și se referă în special la voiajele eruditului în străinătate. Iată un citat din *Viața unui om singur*: „N. Manolescu a fost în Franța, înainte de 1989, cel puțin tot de atâtea ori cât mine. Iar în SUA a fost de două ori, chiar înaintea mea. Ceea ce nu l-a împiedicat să mă atace violent și insultător, după 1989, tocmai din acest motiv. Mi-a fost foarte ușor să demonstrez (în *Dreptatea*) că, în două împrejurări, el a fost în străinătate, în perioada incriminată, chiar... împreună cu mine. Aș putea continua mult și bine acest pomelnic (a făcut, de pildă, cineva lista completă a bursierilor de la Iowa?)”, „mulți, de fapt, călătoreau, ca și mine. Cartea albă a Securității dă și numărul, aproape incredibil, de 800”.

E nevoie să menționăm că opera lui Adrian Marino face parte din patrimoniul României? Ca și opera unor creatori precum sunt, de pildă, Augustin Buzura, Cezar Ivănescu, G. Călinescu, N. Breban, D. Țepeneag, Tudor Vianu, Ștefan Aug. Doinaș sau Mircea Iorgulescu, atacați și calomniați în plină dictatură a comentatorilor, instaurată după 1989.